

Sygn. akt III AUa 1663/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski (spr.)
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSO del. Alicja Podlewska
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2014 r. w Gdańsku

sprawy E. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 lipca 2013 r., sygn. akt VI U 1333/13

Sygn. akt III AUa 1663/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13.10.2011 r. pozwany organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wstrzymał od dnia 01.10.2011 r. wypłatę emerytury ubezpieczonej E. Z. z uwagi na to, że nie rozwiązała ona stosunku pracy. Powyższa decyzja została wydana w oparciu o art. 103a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten został dodany przez art. 6 pkt. 2 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726) i obowiązuje od dnia 01.01.2011 r. natomiast w stosunku do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy, przepis ten stosuje się - zgodnie z art. 28 w/w ustawy - od dnia 01.10.2011 r.

Decyzją z dnia 12.03.2013 r. pozwany odmówił uchylenia decyzji z dnia 13.10.2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury na okres od 01.10.2011 r. do 21.11.2012 r.

Jako podstawę złożonego od tej decyzji odwołania ubezpieczona wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., K 2/12, którym stwierdzono niekonstytucyjność art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01.01.2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Ubezpieczona wniosła o wypłatę świadczeń emerytalnych za okres od 01.10.2011 r. do 21.11.2012 r. z odsetkami do dnia wypłaty. Domagała się także zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany organ rentowy wskazał, iż Trybunał Konstytucyjny w wydanym orzeczeniu nie określił wstecznej daty utraty mocy prawnej obowiązywania kwestionowanego przepisu, wobec czego jego zdaniem wiążąca jest data ogłoszenia orzeczenia - 22.11.2012 r. i wyrok Trybunału nie ma zastosowania do okresu zawieszenia emerytur przed dniem 22.11.2012 r.

Wyrokiem z dnia 02.07.2013 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do podjęcia wypłaty emerytury E. Z. za okres od dnia 01.10.2011 r. do dnia 21.11.2012 r. (pkt 1), wniosek o wypłatę odsetek przekazał do rozpoznania pozwanemu (pkt 2) oraz zasądził od pozwanego na rzecz ubezpieczonej kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego (pkt 3).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

Stan faktyczny nie był między stronami sporny. Ubezpieczona jest uprawniona do emerytury od dnia 04.11.2007 r., po przyznaniu prawa do emerytury kontynuowała zatrudnienie i nie rozwiązała stosunku pracy. Wypłatę emerytury wznowiono od 01.04.2009 r. Decyzją z dnia 13.10.2011 r. organ rentowy wstrzymał od 01.10.2011 r. wypłatę emerytury ubezpieczonej z uwagi na fakt, iż nie rozwiązała ona stosunku pracy. Powyższa decyzja została wydana w oparciu o art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten został dodany przez art. 6 pkt. 2 ustawy z dnia 16.12.2010 r. (Dz. U. nr 257, poz. 1726) i obowiązuje od dnia 01.01.2011 r. Natomiast w stosunku do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy, przepis ten stosuje się - zgodnie z art. 28 w/w ustawy - od dnia 01.10.2011 r. Od decyzji tej nie zostało złożone odwołanie. Ponownie wypłatę emerytury podjęto od 22.11.2012 r. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 13.11.2012 r., K 2/12, uznał art. 28 ustawy z 16.12.2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS za niekonstytucyjny w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01.01.2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Wyrok ten został ogłoszony w Dzienniku Ustaw w dniu 22.11.2012 r. W świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, co oznacza, że wiążą one wszystkich adresatów, nie wyłączając sądów, a zatem winny być przez nie respektowane. W doktrynie i orzecznictwie odnośnie skutków wyroków Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się ich zróżnicowanie zależnie od treści orzeczenia. Przede wszystkim skuteczność czasową swoich orzeczeń może określać Trybunał i wtedy orzeczenie wywołuje skutek od tej daty. Jednak zdecydowana większość orzeczeń, w tym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r. dotyczący konstytucyjności art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie zawiera stanowiska dotyczącego ich skuteczności czasowej, dlatego też należy rozstrzygnąć, jaki jest skutek takich orzeczeń. Zauważyć należy, że w doktrynie trwa spór, czy orzeczenia Trybunału są skuteczne *ex nunc*, czyli, że działają dopiero od opublikowania sentencji orzeczenia w Dzienniku Ustaw, czy też *ex tunc*, co oznacza, że orzeczenie Trybunału ma skutek wsteczny, czyli usuwa zakwestionowaną normę prawną od chwili jej wejścia do systemu prawnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd, że orzeczenia Trybunału są skuteczne *ex tunc*. W wyroku z dnia 20.05.2008 r. I CSK 379/08 (OSNC 2009/12/172) Sąd Najwyższy stwierdził, że problem skuteczności orzeczeń Trybunału należy rozważać na poziomie wykładni funkcjonalnej i w powiązaniu z pozycją ustrojową Trybunału. Sąd Najwyższy, analizując pozycję ustrojową Trybunału, podkreślił, że jest on „bardziej sądem niż ustawodawcą, w przeciwieństwie bowiem do ustawodawcy nie ma bezpośredniej legitymacji pochodzącej z powszechnych wyborów. Działanie Trybunału

jest rodzajem postępowania sądowego, do którego w sprawach nieuregulowanych stosuje się k.p.c., Trybunał jest sądem prawa, gdyż spór dotyczy samego prawa, a nie interpretacji lub zastosowania. Podstawowe zadanie Trybunału to stwierdzenie niezgodności norm prawnych z normami prawnymi wyższego rzędu w hierarchii źródeł prawa, ma ono charakter ustalający, a nie kształtujący. Trybunał orzeka o niezgodności z Konstytucją, ale niezgodność ta nie istnieje wyłącznie w chwili orzekania przez Trybunał, lecz występuje wcześniej. Z dogmatycznego punktu widzenia chwila badania przez Trybunał wzajemnej relacji norm nie jest istotna, znaczenie ma to, odkąd w systemie prawnym pojawia się norma prawa niższego rzędu niezgodna z normą prawną nadrzędną. Pozwala to przyjąć, że - co do zasady - orzeczenia Trybunału mają moc wsteczną, są skuteczne *ex tunc*". Przedstawione stanowisko Sądu Najwyższego Sąd Okręgowy podzielił w całej rozciągłości. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 16.01.2013 r. (III AUa 1079/12) który to wyrok zapadł na tle analogicznego stanu faktycznego jak w sprawie niniejszej. Przy orzeczeniach Trybunału o charakterze kasatoryjnym, czyli orzekającym jak w niniejszym przypadku o niekonstytucyjności zakwestionowanego przepisu, dotychczasowa norma prawna jest ostatecznie eliminowana z systemu prawnego. Skutkiem takiego wyroku Trybunału jest możliwość sanowania rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniach między innymi sądowych, co wynika z treści art. 190 ust. 4 Konstytucji. Zgodnie z tym przepisem orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Wyrokiem z dnia 13.11.2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z 16.12.2010 r. (Dz. U. nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01.01.2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Oceniając skutki wyroku Trybunał wypowiedział się, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 08.01.2009 r. do 31.12.2010 r. W stosunku do tych osób art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22.11.2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1285). Przyjmując, że powyższy wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, stwierdzić należało, że utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych nim przepisów, w tym art. 103a ustawy emerytalnej, nastąpiła od daty ich uchwalenia. W konsekwencji na gruncie tej sprawy zachodziła konieczność ponownego rozpoznania kwestii wypłaty świadczenia emerytalnego należnego odwołującej, która objęta jest wymienionym rozstrzygnięciem Trybunału, z odniesieniem się do stanu prawnego, jaki obowiązywał zanim do ustawy o emeryturach i rentach z FUS został dodany art. 103a tej ustawy. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21.11.2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228, poz. 1507) uchylony został z dniem 08.01.2009 r. ust. 2a art. 103 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 37 pkt 5b cyt. ustawy). Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 01.01.2011 r. przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...). Ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 08.01.2009 r. do 31.12.2010 r. była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane. Z mocy art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) przepis art. 103a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie -poczynając od dnia 01.10.2011 r., dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury. Tym samym od tej daty ubezpieczona zachowała prawo do wypłaty emerytury.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy zobowiązał pozwany organ rentowy do wypłaty emerytury ubezpieczonej od dnia 01.10.2011 r. do dnia 21.11.2012 r. na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. W punkcie 2 wyroku, na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. żądanie wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia Sąd Okręgowy przekazał do rozpoznania pozwanemu organowi rentowemu. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany organ rentowy, który zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości, zarzucając naruszenie art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Uzasadniając apelację pozwany podał, że ubezpieczona jest uprawniona do emerytury od dnia 04.11.2007 r. Wypłata świadczenia z uwagi na kontynuację zatrudnienia była zawieszona. Decyzją z dnia 05.05.2009 r., po rozpoznaniu wniosku z dnia 28.04.2009 r. wobec zmiany przepisów, organ rentowy wznowił wypłatę emerytury od 01.04.2009 r. W odwołaniu od decyzji z dnia 12.03.2013 r. ubezpieczona nie kwestionuje faktu kontynuowania zatrudnienia - a jedynie podważa zasadność zmiany przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy decyzją z dnia 03.01.2013 r. wznowił wypłatę emerytury od dnia 22.11.2012 r., tj. od daty publikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Zgodnie z art. 190 ust.3 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i z tym samym dniem następuje utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, którego dotyczy orzeczenie Trybunału. Wyrok Trybunału z dnia 13.11.2012 r., K 2/2012, został ogłoszony w Dzienniku Ustaw z 2012 r., poz. 1285 w dniu 22.11.2012 r. i od tego dnia utracił moc prawną art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 01.01.2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Trybunał Konstytucyjny nie wskazał ani w sentencji wyroku, ani w jego uzasadnieniu innej daty utraty mocy prawnej wskazanych wyżej przepisów. Tym samym wyrok Trybunału z dnia 13.11.2012 r. nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22.11.2012 r. okresu zawieszenia emerytur na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 ustawy emerytalnej. W sprawie o analogicznym stanie faktycznym Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 20.03.2013 r., III AUa 581/12 orzekł, iż: umarza postępowanie apelacyjne w zakresie wypłaty emerytury od dnia 22.11.2012 r., oddala apelację w pozostałej części, a wniosek ubezpieczonej o wypłatę odsetek zawarty w piśmie z dnia 28.02.2013 r. przekazuje pozwanemu do rozpoznania i rozstrzygnięcia. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, iż odnosząc się do rozważań Trybunału Konstytucyjnego do niniejszej sprawy należało stwierdzić, iż w dniu nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury obowiązywało ograniczenie wynikające z treści art. 103 ust. 2a ustawy o emerytach i rentach z FUS. Ubezpieczona miała świadomość, że składając wniosek o emeryturę świadczenie z tego tytułu nie będzie jej wypłacane, gdyż nie rozwiązany został stosunek pracy i ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie z dotychczasowym pracodawcą. Ubezpieczona prawo do emerytury nabyła przed dniem 08.01.2009 r. W okresie od 09.01.2009 r. do 30.09.2011 r. uzyskiwała możliwość pobierania zarówno emerytury, jak i wynagrodzenia z tytułu nierozwiązanego stosunku pracy. Od dnia 01.10.2011 r. zaczął obowiązywać art 103a ustawy o emeryturach i rentach, który - podobnie jak w stanie prawnym obowiązującym w dniu nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury, tj. w dniu 01.10.2007 r. (w niniejszej sprawie 04.11.2007 r.) - wyklucza możliwość pobierania emerytury oraz wynagrodzenia ze stosunku pracy. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., K 2/12, dotyczy jednak sytuacji odmiennej niż ta w jakiej znalazła się ubezpieczona. Orzeczenie odnosi się bowiem jedynie do tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 08.01.2009 r. do 30.09.2011 r., czyli w czasie, gdy przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS umożliwiały nabycie praw do emerytury oraz kontynuowania dotychczasowego zatrudnienia (bez konieczności rozwiązania stosunku pracy). Tylko ci ubezpieczeni nie musieli dokonywać wyboru między kontynuowaniem zatrudnienia a przejściem na emeryturę. Orzeczenie Trybunału nie odnosi się do sytuacji ubezpieczonej, wobec której w dniu nabycia prawa do emerytury, jak i od dnia 01.10.2011 r.

obowiązywały analogiczne zasady. Przepisy wykluczały możliwość łącznego pobierania emerytury i wynagrodzenia z tytułu kontynuowania stosunku pracy. W przypadku ubezpieczonej art. 28 ustawy z 16.12.2010 r. o zmianie ustaw o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw nie miał w ogóle zastosowania. Apelujący w pełni podzielił powyżej przytoczone wywody Sądu Apelacyjnego.

Ubezpieczona E. Z. wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za II instancję. W uzasadnieniu powyższych wniosków ubezpieczona podała, że nabyła prawo do emerytury przed 01.03.2009 r. i dlatego jest objęta pozytywnymi dla niej skutkami orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie.

Ubezpieczona w dniu 08.11.2007 r. – pozostając nadal w stosunku pracy - wystąpiła o ustalenie prawa do emerytury i decyzją z dnia 22.11.2007 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 04.11.2007 r., tj. od osiągnięcia wieku uprawniającego do emerytury. Wypłata emerytury podlegała zawieszeniu, gdyż ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie. Pismem z dnia 28.04.2009 r. ubezpieczona wystąpiła o „odwieszenie” świadczenia od dnia 01.04.2009 r. oraz przedłożyła zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagradzaniu z dnia 22.04.2009 r. za lata 2007 i 2008. Decyzją z dnia 05.05.2009 r. organ rentowy ponownie ustalił wysokość emerytury i wznowił wypłatę świadczenia od dnia 01.04.2009 r. Następnie organ rentowy wydawał decyzje przeliczając wysokość emerytury w związku z kontynuowaniem przez ubezpieczoną zatrudnienia. Decyzją z dnia 13.10.2011 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury od dnia 01.10.2011 r. na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych ... (Dz. U. nr 257, poz. 1726). W dniu 12.12.2012 r. ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wznowienie postępowania w oparciu o art. 145a k.p.a. powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., K 2/12. Według oświadczenia z dnia 27.12.2012 r. ubezpieczona osiąga przychód z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy. Decyzją z dnia 03.01.2013 r. organ rentowy wznowił wypłatę emerytury od dnia 22.11.2012 r.

Postanowieniem z dnia 03.01.2013 r. pozwany wznowił postępowanie administracyjne w sprawie wstrzymania emerytury, zakończone decyzją ostateczną z dnia 13.10.2011 r. i decyzją z dnia 12.03.2013 r. pozwany odmówił uchylecia decyzji z dnia 13.10.2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury za okres od dnia 01.10.2011 r. do dnia 21.11.2012 r. W dniu 02.04.2013 r. ubezpieczona wystąpiła do pozwanego o „odwieszenie” emerytury i doliczenie stażu oraz przedłożyła świadectwo pracy z dnia 29.03.2013 r., z którego wynika, że z dniem 31.03.2013 r. został rozwiązany łączący ją od dnia 16.09.1977 r. stosunek pracy.

Ubezpieczona odwołała się od w/w decyzji z dnia 12.03.2013 r. i domagała się zmiany decyzji z dnia 13.10.2011 r. w części w jakiej decyzja ta zawiesiła prawo do emerytury za okres od dnia 01.10.2011 r. do dnia 21.11.2012 r.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia Sąd Apelacyjny zgodził się z apelującym organem rentowy, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., K 2/12, nie znajdował zastosowania do ubezpieczonej.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było, czy ubezpieczona uzyskała prawo do wypłaty świadczenia emerytalnego w okresie od 01.10.2011 r. do 21.11.2012 r. ze względu na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., K 12/12. Poza oceną sądu pozostawało to, czy ubezpieczona miała prawo do wypłaty świadczeń emerytalnych po dniu 21.11.2012 r., gdyż nie była to kwestia objęta zaskarżoną decyzją.

Sąd Apelacyjny wyraża stanowisko, że nabycie prawa do emerytury powinno być oceniane przez pryzmat reguł prawnych jakie obowiązywały w tej właśnie dacie.

W sprawie poza sporem jest, że ubezpieczona od dnia 04.11.2007 r. nabyła prawo do emerytury. Decyzja w tym zakresie została wydana na wniosek ubezpieczonej. Ubezpieczona kontynuowała wówczas zatrudnienie.

Należy zatem ustalić jakie zasady nabywania prawa do emerytury i zawieszania wypłaty tego świadczenia obowiązywały w dniu 04.11.2007 r.

Według stanu prawnego obowiązującego w dniu 04.11.2007 r. przepis art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., nr 39, poz. 353 ze zm.) stanowił, że prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Przepis powyższy był przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 07.02.2006 r., SK 45/04, stwierdził, że jest on zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji.

Trybunał wyjaśnił, że w wyniku nowej regulacji zainteresowane osoby, które nabywają prawo do emerytury, zobowiązane zostały do dokonania wyboru między rozwiązaniem stosunku pracy w celu pobierania emerytury albo kontynuowaniem zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy. Jej konsekwencją jest odsunięcie w czasie możliwości efektywnego korzystania z emerytury do chwili rozwiązania przez ubezpieczonego stosunku pracy z podmiotem, będącym jego pracodawcą bezpośrednio przed dniem nabycia tego prawa. Ustawodawca nie zakazuje ponownego zatrudnienia danej osoby przez tego samego pracodawcę. Osoby, które rozwiązały stosunek pracy, mogą ponownie nawiązać ten stosunek, również z dotychczasowym pracodawcą, nie tracąc prawa do emerytury, jednakże nawiązanie stosunku pracy uzależnione jest od swobodnej decyzji pracodawcy. Pracodawca może zawsze odmówić ponownego zatrudnienia pracownika, który rozwiązał stosunek pracy, i zatrudnić w jego miejsce inną osobę albo powstrzymać się od zatrudnienia pracownika. Konsekwencją tego przepisu w razie wypowiedzenia stosunku pracy przez pracownika, który pragnie skorzystać z uprawnień emerytalnych, jest stworzenie pracodawcy dodatkowej okazji dla podejmowania decyzji dotyczących zatrudnienia nowych pracowników. Przepis ten dotyczy wyłącznie osób, które - pomimo osiągniętego wieku emerytalnego - kontynuują swoją dotychczasową działalność zawodową i których podstawowym źródłem utrzymania jest praca zarobkowa. W ich przypadku emerytura stanowi jedynie dodatkowe źródło dochodów i - inaczej niż w przypadku osób, które zakończyły działalność zawodową - nie można mówić o ich ograniczonej zdolności adaptacyjnej. Regulacja ta dotknęła przy tym dwie kategorie osób: z jednej strony, osoby, które w dniu ogłoszenia ustawy nabyły prawo do emerytury, kontynuując pracę u dotychczasowego pracodawcy, z drugiej strony osoby, objęte systemem ubezpieczenia społecznego, które w dniu ogłoszenia ustawy nie nabyły jeszcze prawa do emerytury. W świetle przepisów ustawy, kontynuowanie zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy nie ma wpływu na nabycie prawa do emerytury w wyniku spełnienia określonych w ustawie przesłanek, ale prowadzi jedynie do zawieszenia świadczenia do chwili rozwiązania stosunku pracy. Rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą umożliwia realizację świadczenia emerytalnego bez potrzeby ponownego występowania o ustalenie tego prawa.

Celem wprowadzonego przepisu było tworzenie nowych miejsc pracy. Wprowadzone rozwiązanie miało zachęcać osoby, które osiągnęły wiek emerytalny, do rozwiązania stosunku pracy, a tym samym do definitywnego zwolnienia miejsca pracy dla osób młodszych. Regulacja ta miała zatem służyć realizacji konstytucyjnych zadań państwa. Zgodnie z art. 65 ust. 5 Konstytucji, władze publiczne mają bowiem obowiązek prowadzić politykę zmierzającą do pełnego, produktywnego zatrudnienia poprzez realizowanie programów zwalczania bezrobocia, w tym organizowanie i wspieranie poradnictwa i szkolenia zawodowego oraz robót publicznych i prac interwencyjnych.

Badając zgodność art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z art. 67 ust. 1 Konstytucji, gwarantującym prawo do zabezpieczenia społecznego Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że „prawodawca konstytucyjny pozostawia określenie zakresu i form zabezpieczenia społecznego ustawie zwykłej. Regulacja konstytucyjna akcentuje w ten sposób jeszcze wyraźniej szeroką swobodę działania pozostawioną parlamentowi w zakresie urzeczywistniania prawa do zabezpieczenia społecznego. Do ustawodawcy należy wybór rozwiązań, które uważa za optymalne z punktu widzenia potrzeb obywateli oraz wymogów rozwoju gospodarczego kraju. Swoboda wyboru nie jest jednak nieograniczona. Określając zakres prawa do zabezpieczenia społecznego, ustawa nie może naruszyć istoty danego

prawa. Ustawodawca nie dysponuje zatem pełną swobodą ani przy ustalaniu kręgu osób uprawnionych do nabycia świadczeń emerytalno-rentowych, ani przy ustalaniu treści i wysokości świadczeń” (wyrok TK z 22.06.1999 r., K 5/99, OTK ZU nr 5/1999, poz. 100, s. 538). Ustawodawca powinien stworzyć możliwość nabycia prawa do emerytury wszystkim osobom, które przez odpowiednio długi okres utrzymują się z pracy wykonywanej w ramach zarówno stosunku pracy, jak i samodzielnie prowadzonej działalności zarobkowej. „Określając sposób ustalania wysokości świadczeń, ustawa musi zagwarantować osobom uprawnionym świadczenia odpowiadające minimum życiowemu, tak aby umożliwić im zaspokojenie podstawowych potrzeb”.

Dla wyznaczenia zakresu swobody regulacyjnej na gruncie art. 67 ust. 1 Konstytucji istotne znaczenie ma pojęcie zabezpieczenia społecznego. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, zabezpieczenie społeczne pojmowane jest jako system urządzeń i świadczeń służących zaspokojeniu usprawiedliwionych potrzeb obywateli, którzy utracili zdolność do pracy lub doznali ograniczenia tej zdolności, albo zostali obciążeni nadmiernie kosztami utrzymania rodziny (zob. orzeczenie z 19.11.1996 r., K 7/95, OTK ZU nr 6/1996, poz. 49, s. 416). Do istoty prawa do zabezpieczenia społecznego należy ochrona obywateli w razie wystąpienia określonych ryzyk ubezpieczeniowych, powodujących całkowitą lub częściową utratę możliwości samodzielnego utrzymania się.

Trybunał rozważał znaczenie konstytucyjnych gwarancji prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego i wskazał, że w literaturze przedmiotu zwraca się uwagę, że „pojęciowo „wiek emerytalny” jako zdarzenie ubezpieczeniowe oznacza (...) objęcie sytuacji, w której następuje zaprzestanie pracy zarobkowej (element ekonomiczny) w związku z osiągnięciem określonego wieku (element biologiczny)” (I. Jędrasik-Jankowska, Prawo do emerytury i rent z ubezpieczenia społecznego, Warszawa 1992, s. 56.) Do istoty prawa do emerytury należy zapewnienie środków utrzymania w razie zaprzestania pracy w związku osiągnięciem określonego wieku. Podstawowym celem konstytucyjnym prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego jest zagwarantowanie godnego poziomu życia w warunkach obniżonej zdolności do zarabkowania wynikającej z podeszłego wieku. Emerytura jest w założeniu świadczeniem, które zastępuje, a nie uzupełnia wynagrodzenia ze stosunku pracy. Istota konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego polega zatem na zagwarantowaniu minimalnego poziomu świadczeń dla osób, które osiągnęły wiek emerytalny i zaprzestały w związku z osiągnięciem tego wieku aktywności zawodowej. Istota ta nie obejmuje natomiast świadczeń emerytalnych dla tych osób, które w związku z indywidualnymi predyspozycjami i możliwościami postanowiły nie przerywać działalności zawodowej i dysponują odpowiednimi źródłami dochodu z tego tytułu. Konstytucja nie nakłada na prawodawcę obowiązku zapewnienia jednostce świadczeń emerytalnych wypłacanych pomimo kontynuowania przez nią aktywności zawodowej. Ustawodawca może jednak zagwarantować prawo do zabezpieczenia społecznego w szerszym zakresie, niż wynika to z konstytucyjnej istoty tego prawa, określonej w art. 67 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny podniósł, że dla ustalenia istoty prawa do emerytury pomocnicze znaczenie mogą mieć regulacje prawnomiędzynarodowe dotyczące tego prawa. Sprawy dotyczące systemów emerytalnych regulują w szczególności: Konwencja nr 35 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca obowiązkowego ubezpieczenia na starość pracowników najemnych, zatrudnionych w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych, w wolnych zawodach, jak również chałupników i pracowników gospodarstw domowych (Dz. U. 1949 r., nr 31, poz. 223) oraz Konwencja nr 36 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca obowiązkowego ubezpieczenia na starość pracowników najemnych, zatrudnionych w przedsiębiorstwach rolnych (Dz. U. z 1949 r., nr 31, poz. 225). Obie te umowy stanowią, że świadczenia emerytalne mogą zostać zawieszane całkowicie lub częściowo w czasie, gdy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia. Podobne rozwiązania zostały przyjęte w Europejskim kodeksie zabezpieczenia społecznego. Zgodnie z art. 26 ust. 3 tego kodeksu, ustawodawstwo krajowe może przewidzieć zawieszenie wypłaty świadczeń emerytalnych, jeżeli osoba, która miałaby do nich prawo, wykonuje pewne ustalone prace zarobkowe lub może przewidzieć zmniejszenie świadczeń składkowych, jeżeli zarobek świadczeniobiorcy przekracza ustaloną wysokość, oraz przewidzieć zmniejszenie świadczeń nieskładkowych, jeżeli zarobek świadczeniobiorcy lub jego inne dochody, lub jedno i drugie łącznie, przekraczają ustaloną wysokość. Pomimo że ta ostatnia umowa nie została ratyfikowana przez Polskę, jej treść potwierdza ustalone rozumienie istoty prawa do emerytury w prawie międzynarodowym.

Art. 67 ust. 1 Konstytucji stanowi podstawę do rozróżnienia: 1) minimalnego zakresu prawa do zabezpieczenia społecznego, odpowiadającego konstytucyjnej istocie tego prawa, który ustawodawca ma obowiązek zagwarantować, oraz 2) sfery uprawnień zagwarantowanych przez ustawę i wykraczających poza konstytucyjną istotę rozważanego prawa. W pierwszym przypadku ustawodawca posiada znacznie mniejszy stopień swobody przy wprowadzaniu zmian do systemu prawnego, nowe rozwiązania prawne nie mogą bowiem naruszać konstytucyjnej istoty prawa do zabezpieczenia społecznego. W drugim przypadku ustawodawca może - co do zasady - znieść uprawnienia wykraczające poza konstytucyjną istotę prawa do zabezpieczenia społecznego. W każdym przypadku zmiany te powinny jednak być dokonywane przy poszanowaniu pozostałych zasad i norm konstytucyjnych wyznaczających granice swobody prawodawcy wprowadzania zmian do systemu prawnego, a w szczególności zasady ochrony zaufania jednostki do państwa, zasady ochrony praw nabytych oraz wymogu zachowania odpowiedniej *vacatio legis*. Trybunał Konstytucyjny podzielił pogląd prezentowany w doktrynie, że do stanowienia ustaw określających zakres prawa do zabezpieczenia społecznego nie ma zastosowania art. 31 ust. 3 Konstytucji. Ten ostatni przepis dotyczy praw, które Konstytucja poddaje pod ochronę w szerokim zakresie, dopuszczając jednocześnie ich ograniczenia w stosunku do konstytucyjnego zakresu ochrony. W przypadku prawa do zabezpieczenia społecznego konstytucyjny zakres ochrony odpowiada istocie tego prawa, która nie może zostać ograniczona.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, że kilkakrotnie wypowiedział się w kwestii dopuszczalności zawieszania lub ograniczania świadczeń emerytalnych (zob. orzeczenia z: 03.11.1992 r., K 12/92, OTK w 1992 r., cz. II, poz. 24; 11.02.1992 r., K 14/91, OTK w 1992 r. cz. I, poz. 7; wyroki z: 27.11.1997 r., U 11/97, OTK ZU nr 5-6/1997, poz. 67; 20.12.1999 r., K 4/99, OTK ZU nr 7/1999, poz. 165; 05.11.2002 r., P 7/01, OTK ZU nr 6/A/2002, poz. 80). W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, ograniczenie prawa do uzyskania świadczeń emerytalno-rentowych w sytuacji uzyskiwania innych dochodów, w tym wynagrodzenia z tytułu pracy, jest co do zasady dopuszczalne. Zawieszenie lub ograniczenie tych świadczeń nie powinno jednak przekraczać określonej miary i podlega ocenie z punktu widzenia zasady proporcjonalności i niearbitralności. W tak wyznaczonych granicach ustawodawca ma swobodę określenia konkretnych przesłanek zawieszania lub ograniczania świadczeń emerytalno-rentowych przez osoby uzyskujące dodatkowy dochód lub wynagrodzenie.

Realizacja prawa do zabezpieczenia społecznego wymaga sprecyzowania w ustawie przesłanek nabycia i przesłanek korzystania z prawa do emerytury. Rozważany przepis konstytucyjny nie wyklucza uzależnienia pobierania świadczeń emerytalnych od przerwania lub ograniczenia dotychczasowej działalności zawodowej. Trybunał Konstytucyjny nie podzielił poglądu, że do istoty prawa do zabezpieczenia społecznego należy prawo emerytów, którzy osiągnęli powszechny wiek emerytalny, do pobierania świadczeń emerytalnych bez przerwania dotychczasowej działalności zawodowej. Umożliwienie pobierania świadczeń emerytalnych bez przerwania działalności zawodowej u dotychczasowego pracodawcy wykracza poza konstytucyjny zakres prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego. Przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie naruszał zatem istoty konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego i nie pozbawiał wymaganego przez konstytucję minimum życiowego osób, które osiągnęły wiek emerytalny. Trybunał podkreślił, że przesłanka zawieszania prawa do emerytury określona w powyższym przepisie była w pełni zależna od swobodnego wyboru dokonanego przez zainteresowanego. Ubezpieczony mógł zawsze doprowadzić do rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, co umożliwiało uzyskanie świadczeń emerytalnych. Osoby, które na gruncie przepisów ustawy nabyły prawo do emerytury, zachowują to prawo, jednakże realizacja uzależniona jest od rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego całkowite zawieszenie świadczeń w razie nierozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą nie ma charakteru arbitralnego i nie narusza zasady proporcjonalności, ponieważ odpowiada istocie konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego i ma na celu realizację zadań państwa w zakresie zapewnienia pełnego, produktywnego zatrudnienia.

Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego dotyczącym zasady ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa, istota tej zasady sprowadza się do nakazu takiego stanowienia i stosowania prawa, by obywatel mógł układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na skutki prawne, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji (zob. np. orzeczenie TK z 24.05.1994 r., K 1/94, OTK w 1994

r., cz. I, poz. 10, s. 78; wyrok z 02.06.1999 r., K 34/98, OTK ZU nr 5/1999, poz. 94, s. 482). Z ogólnej zasady ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa wynika szereg zasad szczegółowych, do których należy m.in. zasada niedziałania prawa wstecz, obowiązek wprowadzania zmian do systemu prawnego z zachowaniem odpowiedniej *vacatio legis* oraz zasada ochrony praw nabytych. Ta ostatnia zasada ochrony praw nabytych zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym. Zasada ochrony praw nabytych zapewnia ochronę praw podmiotowych - zarówno publicznych, jak i prywatnych, a także maksymalnie ukształtowanych ekspektatyw tych praw, a więc sytuacji prawnych, w których zostały spełnione wszystkie zasadnicze przesłanki ustawowe nabycia określonych praw podmiotowych określone przez prawo.

Ochrona praw nabytych nie oznacza przy tym nienaruszalności tych praw i nie wyklucza stanowienia regulacji mniej korzystnych. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że odstępienie od zasady ochrony praw nabytych jest dopuszczalne, jeżeli przemawiają za tym inne zasady, normy lub wartości konstytucyjne. Zasada ochrony praw nabytych chroni wyłącznie oczekiwania usprawiedliwione i racjonalne. Istnieją dziedziny życia i sytuacje, w których uprawniony musi liczyć się z tym, że zmiana warunków społecznych lub gospodarczych może wymagać zmian regulacji prawnych, w tym również zmian, które znoszą lub ograniczają dotychczas zagwarantowane prawa podmiotowe.

Odnosząc powyższe rozważania Trybunału Konstytucyjnego do niniejszej sprawy należało stwierdzić, że w dniu nabycia prawa do emerytury ubezpieczoną obowiązywało ograniczenie wynikające z treści art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ubezpieczona miała zatem świadomość, że składając wniosek o emeryturę świadczenie z tego tytułu nie będzie jej wypłacane, gdyż nie rozwiązany został stosunek pracy i ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie z dotychczasowym pracodawcą. Ubezpieczona dokonała zatem stosownego wyboru i należy przyjąć, że akceptowała ten wybór.

Przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony z dniem 08.01.2009 r. przez art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21.11.2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228, poz. 1507).

Powyższa zmiana oznaczała, że od dnia 08.01.2009 r. możliwe było pobieranie świadczenia emerytalnego wraz z wynagrodzeniem ze stosunku pracy.

W niniejszej sprawie jest bezsporne, że ubezpieczona nie rozwiązała stosunku pracy z pracodawcą u którego była zatrudniona w dniu nabycia prawa do emerytury. Do rozwiązania stosunku pracy doszło dopiero z dniem 31.03.2013 r.

Z dniem 01.01.2011 r. do ustawy o emeryturach i rentach z FUS został dodany – przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726; dalej oznaczana jako ustawa nowelizująca) - art. 103a, który stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Ponadto ustawa nowelizująca w art. 28 stanowiła m.in., że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy – czyli przed dniem 01.01.2011 r. - przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 01.10.2011 r.

Biorąc powyższe pod uwagę należało uznać, że ubezpieczona prawo do emerytury nabyła przed dniem 08.01.2009 r. W okresie między 08.01.2009 r. a 30.09.2011 r. uzyskiwała możliwość pobierania zarówno emerytury, jak i wynagrodzenia z tytułu nierozwiązanego stosunku pracy.

Od dnia 01.10.2011 r. zaczął jednak obowiązywać przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach, który – podobnie jak w stanie prawnym obowiązującym w dniu nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury – wykluczał możliwość pobierania emerytury oraz wynagrodzenia ze stosunku pracy.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13.11.2012 r., K 2/12 stwierdził, że art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16.12.2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01.01.2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP.

Zgodnie z powyższym wyrokiem Trybunału, jedynie przepis art. 28 ustawy nowelizującej utracił moc z dniem 22.11.2012 r., tj. z dniem jego publikacji w Dzienniku Ustaw RP, na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji RP (Dz. U. 2012, poz. 1285). Nie utracił natomiast mocy obowiązującej przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczył jednak sytuacji odmiennej niż ta w jakiej znalazła się ubezpieczona. Orzeczenie powyższe odnosi się jedynie do tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 08.01.2009 r. do 30.09.2011 r., czyli w czasie, gdy przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS umożliwiały nabycie prawa do emerytury oraz kontynuowania dotychczasowego zatrudnienia (bez konieczności rozwiązania stosunku pracy). Tylko ci ubezpieczeni nie musieli dokonywać wyboru między kontynuowaniem zatrudnienia a przejściem na emeryturę. Zmiana tych zasad przez art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw oznaczała w istocie wprowadzenie nowej treści „ryzyka emerytalnego”. Tymczasem zasada zaufania do państwa i prawa, oparta na pewności prawa, powinna być szczególnie zachowywana w przypadku, gdy dotyczy ona decyzji o poważnym znaczeniu życiowym. Im dłuższa jest perspektywa czasowa działań podejmowanych przez jednostkę, tym silniejsza powinna być ochrona zaufania do państwa i stanowionego prawa. Przepis art. 28 w/w ustawy zasadę tą naruszył. Wskazany przepis spowodował, że osoby, które przeszły na emeryturę w okresie, kiedy nie było obowiązku rozwiązania stosunku pracy w celu uzyskania emerytury (czyli od stycznia 2009 r. do końca 2010 r.), musiały mimo to zrezygnować z pracy do końca września 2011 r. Gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, że muszą przerwać zatrudnienie, to wówczas być może w ogóle nie składałyby wniosków emerytalnych i kontynuowałyby zatrudnienie. Podstawy stosunku ubezpieczeniowego - także w zakresie ubezpieczeń społecznych - powinny się opierać na przeświadczeniu, że po upływie określonego czasu ubezpieczony otrzyma określone świadczenie.

Jak wskazano wyżej, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie odnosi się do sytuacji ubezpieczonej, wobec której w dniu nabycia prawa do emerytury, jak i od dnia 01.10.2011 r. obowiązywały analogiczne zasady. Przepisy wykluczały możliwość łącznego pobierania emerytury i wynagrodzenia z tytułu kontynuowanego stosunku pracy. W przypadku ubezpieczonej art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw nie miał w ogóle zastosowania. Należy też ponownie podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13.11.2012 r., K 2/12, nie stwierdził niekonstytucyjności przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., K 2/12, miał zastosowanie wobec ubezpieczonej, a tym samym brak było podstaw do podjęcia wypłaty emerytury w okresie objętym sporem.

Należy też zauważyć, że problematyka zawieszenia prawa do emerytury ze względu na kontynuowanie stosunku pracy w odniesieniu do ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury przed dniem 08.01.2009 r. była już przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego. Wyrażono w nich jednolity pogląd, że zastosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS wobec emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed dniem 08.01.2009 r., to jest pod rządami art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a także jeszcze przed wejściem w życie tego przepisu, nie narusza zasady niedziałania prawa wstecz, zasady ochrony praw nabytych ani zasady zaufania obywateli do Państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikających z art. 2 Konstytucji RP, co było sednem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., K 2/12. Podkreśla się też, że skutki prawne tego wyroku nie obejmują ubezpieczonych, którzy – jak ubezpieczona – nabyli prawo do emerytury przed dniem 08.01.2009 r., także wtedy, gdy wypłata emerytury podlegała zawieszeniu w związku z kontynuowaniem przez nich zatrudnienia (por. wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 23.10.2013 r., I UK 122/13, LEX 1402594; z dnia 14.08.2013 r., III UK 117/12 i III UK 118/12 oraz z dnia 06.08.2013 r., II UK 4/13; a ponadto postanowienie z dnia 26.11.2013 r., II UK 342/13).

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punktach 1 i 3 oraz oddalił odwołanie.